

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора **Огієнко Олени Іванівни**

на дисертацію **Мединської Аліни Валентинівни**

**«Професійний розвиток вчителів іноземних мов
в системі післядипломної освіти Франції»**

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями),

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок з відповідними планами галузей науки.

На тлі трансформаційних процесів, що відбуваються в українському суспільстві в умовах глобалізації, інтеграції, цифровізації, переходу до суспільства знань, і як слідства, швидкого застарівання інформації та потреби її постійного оновлення, розвиток неперервної освіти, й зокрема неперервної професійної освіти стає необхідністю. У цьому контексті особливої уваги потребує професійний розвиток вчителів в системі післядипломної освіти, який здатен забезпечити розвиток професійних компетентностей відповідно до сучасних вимог суспільства. Це зумовлює необхідність пошуку ефективніших шляхів забезпечення професійного розвитку вчителів, зокрема вчителів іноземних мов. Водночас євроінтеграційна направленість вітчизняної підготовки вчителів іноземних мов значною мірою орієнтується на «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти», «Європейське портфоліо вчителя мов», які активно реалізуються у розвинених країнах Європи, зокрема, у Франції – країні з високим рівнем освіти, виваженою мовною політикою. Тому виправданим є звернення А.В. Мединської до вивчення та узагальнення французького досвіду щодо професійної підготовки вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти, яке може стати важливим джерелом всебічного осмислення й творчого використання його інноваційних ідей у системі післядипломної освіти в Україні. З огляду на наведені міркування, актуальність теми рецензованої нами роботи не викликає сумніву.

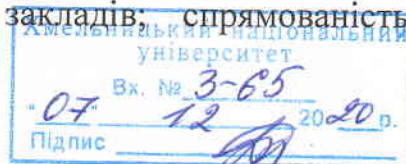
Актуальним виконане дослідження є також в світлі необхідності розв'язання низки важливих суперечностей, що об'єктивно мають місце в педагогічній теорії та практиці та визначено здобувачкою.

З огляду на наведені міркування, дослідження А.В. Мединської є вчасним і актуальним, відповідає запитам і потребам сучасної педагогічної науки і практики, соціальному замовленню суспільства.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертанткою вперше:

-розкрито особливості професійного розвитку вчителів іноземних мов у системі післядипломної освіти Франції (нормативно-правове забезпечення; відповідність програм професійного розвитку актуальним тенденціям освітньої політики, потребам учителів і навчальних закладів; спрямованість на

вдосконалення професійної компетентності та навчальні досягнення учнів; державна підтримка щодо залучення до участі в професійному розвитку; цільове фінансування; організація й реалізація досліджуваного процесу на рівні країни, академій (одиниця адміністративного розподілу освітніх регіонів) та суб'єктів; варіативність видів, змісту, моделей, форм і методів; інтегрованість у практичну педагогічну діяльність; академічна та міжнародна мобільність; використання інноваційних освітніх технологій; сертифікація вчителів першого і другого ступеня (вчителі закладів початкової та середньої освіти); підготовка вчителів-тренерів; участь в професійних об'єднаннях);

-здійснено порівняльно-педагогічний аналіз професійного розвитку учителів іноземних мов в Україні та Франції;

- обґрунтовано можливості творчої реалізації конструктивних ідей французького досвіду в освітньо-педагогічному просторі України;

-удосконалено навчально-методичне забезпечення професійного розвитку вчителів іноземних мов;

-уточнено зміст понять «професійний розвиток вчителів іноземних мов» та «післядипломна іншомовна педагогічна освіта»;

-подальшого розвитку набули положення щодо форм та ресурсів ефективної організації, планування, самоосвіти, участі в професійних об'єднаннях професійного розвитку вчителів іноземних мов Франції та їх упровадження в систему післядипломної педагогічної освіти України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз змісту дисертації, анотації та публікацій А.В. Мединської є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених авторкою результатів, що забезпечуються: чіткістю окреслених кваліфікаційних ознак дослідження; коректністю постановки розглянутих завдань; обґрунтованістю вихідних положень, системним аналізом теоретичного матеріалу, виявленням причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваної системи; застосуванням відповідного наукового інструментарію.

Одержанню достовірних результатів сприяло застосування комплексу теоретичних й емпіричних методів наукового дослідження.

Підвищенню ступеня обґрунтованості отриманих результатів сприяло ґрунтовне вивчення джерельної бази дослідження (357 найменувань, з них 194 – іноземними мовами), апробація матеріалів дисертації у виступах на науково-практичних конференціях, семінарах різного рівня.

Обґрунтовані А. В. Мединської результати дослідження забезпечують новизну і вірогідність загальних висновків дисертації і загалом не викликають сумніву.

Дисертація А. В. Мединської виконана на належному науковому рівні, що підтверджує володіння здобувачкою теорією досліджуваної проблеми і відповідними методами наукового пошуку.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Дослідження А. В. Мединської містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати розв'язують низку важливих загальнопедагогічних завдань.

Практичне значення результатів дослідження одержаних на основі компаративного аналізу безперервного професійного розвитку вчителів іноземних мов у Франції і в Україні, полягає в розробленні та впровадженні методичних рекомендацій «Професійний розвиток вчителів іноземних мов: досвід Франції», в яких окреслено можливості використання конструктивних ідей французького досвіду у забезпеченні професійного розвитку вчителів іноземних мов в Україні. Основні результати порівняльного аналізу педагогічної освіти Франції і України, ключові положення та джерельна база можуть бути використані при розробленні освітніх програм, дидактичних комплексів навчальних дисциплін, спецкурсів і спецсеінарів, для оновлення курсів з педагогіки, порівняльної педагогіки у закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти України. Матеріали дисертації можуть використовуватися вітчизняними науковцями для проведення науково-педагогічних досліджень, студентами та вчителями іноземних мов закладів середньої освіти для вдосконалення професійної компетентності.

Практична значущість дисертації підтверджується довідками про впровадження результатів дослідження в освітній процес низки українських закладів вищої освіти, а саме: Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (довідка № 145 від 30.06.2020 р.), Волинського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 186/02-13 від 27.08.2020 р.), Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 426/1 від 21.08.2020 р.), Хмельницького національного університету (довідка № 9 від 02.03.2020 р.).

Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Привертає увагу методологічно виважений і ретельний підхід дисертантки до структурування змісту роботи, яка складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації відповідає логіці поставлених у дослідженні завдань, дозволяє реалізувати їх достатньо цілісно і комплексно.

Вже *перший розділ* дисертації «Теоретико-педагогічні засади професійного розвитку вчителів іноземних мов у Франції» демонструє фундаментальну обізнаність дослідниці з науковим доробком вітчизняних та зарубіжних вчених з проблеми дослідження. Важливими для дослідження є результати наукових розвідок, що висвітлюють генезу післядипломної іншомовної педагогічної освіти Франції; характеристику нормативно-правового забезпечення професійного розвитку вчителів іноземних мов у Франції.

Висока якість аналізованого нами дисертаційного дослідження проявляється і в тому, що автор обґрунтовує власне визначення поняття

«післядипломна іншомовна педагогічна освіта», – це набуття нових та вдосконалення раніше набутих педагогічних та лінгвістичних компетентностей на основі здобутої вищої освіти та практичного досвіду в рамках спеціалізацій іноземних мов.» та уточнює поняття « професійний розвиток вчителів іноземних мов».

Вважаємо обґрунтованим висновок авторки про те, що одним із найвагоміших внесків в професійний розвиток вчителів Франції є підготовка тренерів, які беруть участь в наставництві та курсах підвищення кваліфікації.

У *другому розділі* «Організаційні засади професійного розвитку вчителів іноземних мов у системі післядипломної освіти Франції» проаналізовано особливості державного регулювання професійного розвитку вчителів іноземних мов в системі післядипломної педагогічної освіти Франції; охарактеризовано структуру, зміст, форми і технології професійного розвитку вчителів іноземних мов у Франції; з'ясовано вплив міжнародних асоціацій на професійний розвиток вчителів іноземних мов.

Заслуговує на підтримку акцентування здобувачки на вагомій ролі державного регулювання професійного розвитку вчителів іноземних мов, характерними рисами якого є науковий підхід у дослідженні потреб освітянської громади та швидка реакція по просуванню вектора професійного вдосконалення вчителів; моніторинг потреб вчителів; створення нормативно-правової бази та методичних рекомендацій для підвищення мотивації вчителів іноземних мов до участі в професійному розвитку та покращення професійних компетентностей; висновок про те, що діяльність Вищих Національних Інститутів Викладання та Виховання академій Франції робить вагомий внесок у підвищення кваліфікації вчителів іноземних мов; про істотний вплив діяльності міжнародних асоціацій вчителів іноземних та регіональних мов у Франції на державну політику професійного розвитку, рівень викладання мов загалом та культур країн, мови яких вивчаються.

На підтримку заслуговує розроблена здобувачкою структурна модель професійного розвитку вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти Франції (рис. 2.5.).

Важливими в теоретичному і практичному вимірах є звернення здобувачки до порівняльно-педагогічного аналізу професійного розвитку вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти у Франції та Україні, що дало можливість дослідниці у п.3.2. не тільки обґрунтувати наявність у них спільних та відмінних підходів, а й розробити науково-методичні рекомендації щодо впровадження конструктивних ідей французького досвіду в українську педагогічну реальність з метою покращення стану професійного розвитку вчителів іноземних мов за такими напрямками як: концептуальний, нормативно-регулятивний, організаційно-управлінський, навчально-методичний, науково-дослідницький, фінансовий.

На позитивну оцінку заслуговують додатки до дисертаційної роботи, які вдало доповнюють її зміст. У додатках представлено фактологічний матеріал, що конкретизує, унаочнює важливі аспекти рецензованого дослідження.

Одержані дисертанткою результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та його завданням.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях.

Основні результати, наукові положення, висновки та рекомендації достатньо повно відображено в 13 публікаціях, з-поміж яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у зарубіжному періодичному науковому виданні; 7 праць у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій науково-методологічних семінарів України і зарубіжжя та інших наукових виданнях; 1 методичні рекомендації.

Ідентичність змісту анотацій і основних положень дисертації.

Структурна побудова і зміст анотацій українською та англійською мовами ідентичні основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту роботи

Оцінюючи позитивно дисертаційне дослідження, вважаємо за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. Попри детальний та ґрунтовний аналіз поняттєво-термінологічного апарату у першому розділі дисертації, бажано було б більше уваги приділити теоріям і концепціям, які складають основу теоретичних засад професійного розвитку вчителів у Франції.

2. Відзначаючи логіку і глибину наукової розвідки здобувачки у розкритті генези післядипломної освіти вчителів іноземних мов у Франції (п. 1.3), дослідниці вартувало подати авторську періодизацію її становлення та розвитку, що сприяло б посиленню узагальнення та систематизації досліджуваного матеріалу.

3. Аналізуючи законодавче та нормативно-правове забезпечення професійного розвитку вчителів іноземних мов у Франції (п.1.4) та підходи до його державного регулювання (п. 2.1), варто було б приділити більше уваги механізмам формування курикулума професійного розвитку вчителів у відповідності до вимог держави, суспільства, ринку праці, зокрема, соціальному партнерству як одного з факторів його ефективності. Дисертаційна робота виграла б від поглиблення цього аспекту.

4. Заслужують безумовного схвалення визначення особливостей організації професійного розвитку вчителів іноземних мов в регіональних академіях Франції (п.2.3). Проте, на наш погляд, було б доцільно приділити більше уваги аналізу змісту їх навчальних програм і ширше представити їх у додатках.

5. У роботі дисертантка здійснює цілісний аналіз теоретичних і організаційних засад професійного розвитку вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти Франції, наголошуючи на важливості умотивованості вчителів до професійного розвитку. У цьому контексті бажано було б більш

грунтовно розкрити проблему мотивації до професійного розвитку французьких вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти.

6. Автор здійснила теоретичне дослідження актуальної проблеми. Воно має вагомий науковий новизну, відрізняється цілісністю та оригінальністю. З огляду на позитивну оцінку роботи вважаємо за доцільне опублікувати її матеріали та результати у вигляді монографії.

Висловлені зауваження та побажання не знижують наукової і практичної цінності й загальної позитивної оцінки рецензованої роботи.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів»

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота «Професійний розвиток вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти Франції» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомий теоретичний і прикладний значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9 – 18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її автор – Мединська Аліна Валентинівна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки

Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

О.І.Огієнко

Підпис *Огієнко О.І.*
засвідчую
кермичій проректор
Скочко Л.В. Тищенко
20 р.